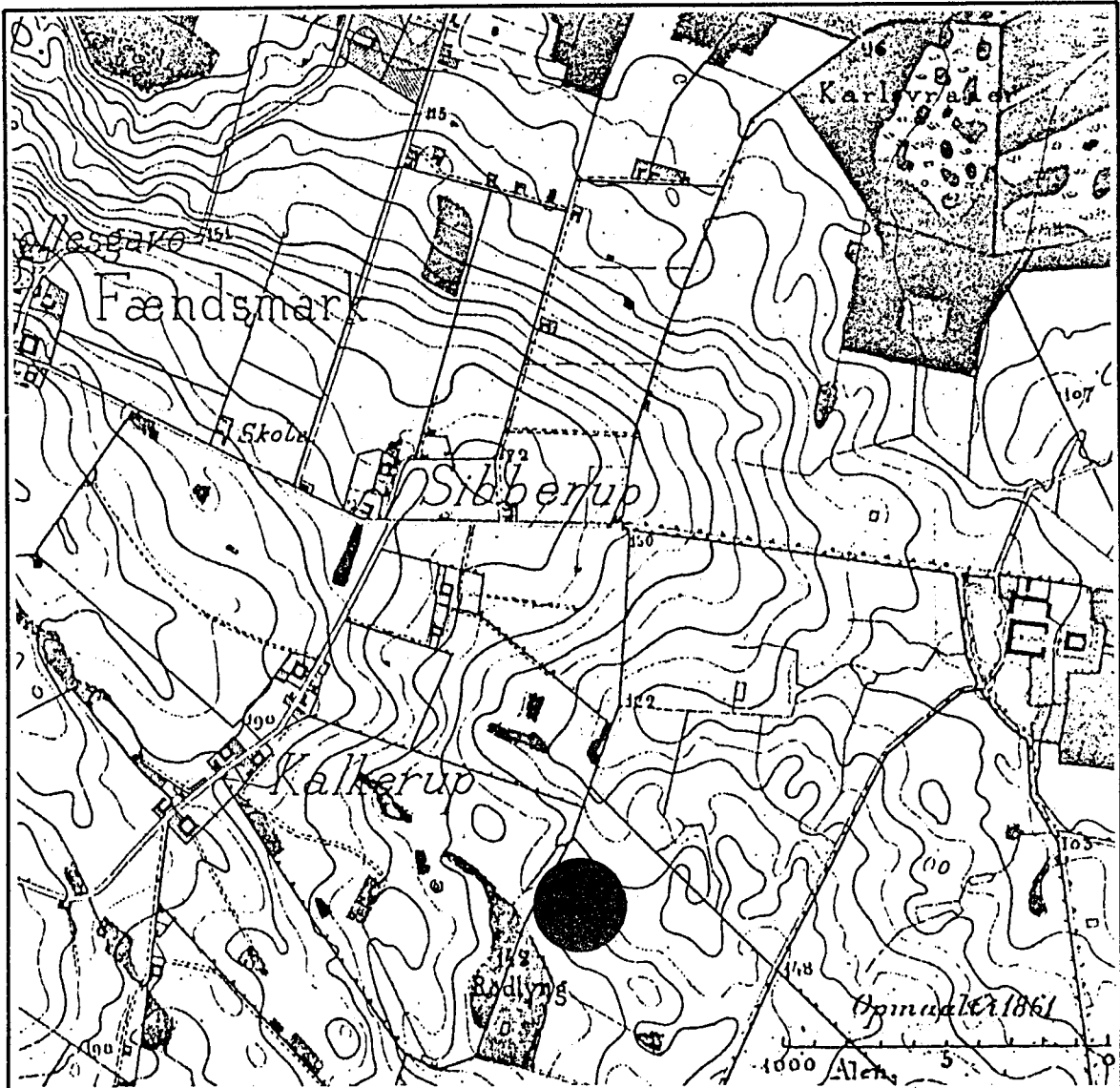

HOLMEGAARD

ARKÆOLOGISK UNDERSØGELSE
NÆM 1994:119

NÆSTVED MUSEUM

Resumé:

Undersøgelsen var foranlediget af nedgravningen af en kloakledning mellem Stenskovens Renseanlæg og Holme Olstrup Renseanlæg v./Holmegaard Kommune. Forud for undersøgelsen foretog Næstved Museum rekognoscering og prøvegravning på strækningen (NÆM 1994:200-D).

Herved påvist på den nordøstlige side af et mindre bakkedrag, sydvest for Holmegaard, et bopladsområde fra oldtiden. På baggrund af dette resultat var det påkrævet at foretage en egentlig udgravning inden anlægsarbejdet gik i gang. Holmegaard Kommune bevilgede midlerne hertil.

Ved udgravningen anvendtes som målesystem et retvinklet koordinatsystem. Målesystemet blev udlagt således, at y-aksen var parallel med traceet. Som fixpunkt anvendtes toppen af et jernrør, afsat af landmålere i et stendige der lå vest for udgravningsfeltet (NÆM 1994:120). Fix = 0,77 meter for alle aflæsninger.

Udgravningen fandt sted i perioden 16. – 29. juni 1994.

Daglig leder af undersøgelsen var Anne Bloch Jørgensen, ansvarlig leder var museumsleder Palle Birk Hansen, Næstved Museum.

Lokaliteten blev ikke totalt undersøgt, – det var blot muligt at udgrave de anlægsspor, som lå indenfor kloakledningstraceet, og som ville blive ødelagt af anlægsarbejdet, ialt ca. 1400 m².

Muldlaget blev afgravet indtil undergrundens overflade ved hjælp af en rendegraver med rabatskovl. Fladen blev derpå afrenset med skovl. Alle anlægsspor (AA – ACE) blev opmålt i målestok 1:50 (tegn. 1–6), snittet, nivelleret, beskrevet og tømt. Udgravningsfeltet og udvalgte anlæg blev fotograferet (S/H foto 1–8). Alle genstandsfund blev indsamlet, nummereret efter fyldskiftet hvori de blev fundet, og medtaget til Næstved Museum.

Ved undersøgelsen blev der udgravet anlægsspor, dels fra bondestenalderen, dels fra den yngre jernalder.

I den østlige del af udgravningsfeltet udgravedes et parti af en grube (AC), hvori der fandtes en sleben, tyknakket flintøkse (B-økse) fra yngre stenalder. Vest herfor udgravedes et hus (AK1), som ud fra typologi og keramikfund dateres til yngre jernalder (omkr. 600–800 e.0). Huset har været ca. 15 x 5,5 meter, og orienteret øst–vest. Huset udgøres af 3 sæt tagbærende stolpehuller, men ingen vægstolper er bevaret. Den indbyrdes afstand mellem stolpehullerne i de enkelte sæt, er størst i det midterste par, hvilket betyder at huset har haft let buede langsider.

Den udgravede hustomt AK1 har udgjort en mindre bygning i et gårdsanlæg, hvor hovedbygningen antagelig har ligget en smule længere op ad bakkedraget mod syd.

I kanten af feltet, sydøst for huset AK1, udgravedes et enkelt tagbærende stolpehul, som indicerer tilstedeværelsen af endnu et hus.

Der var ikke bevaret spor efter de hegn, som må have omkranset gårdsanlægget.

I udgravningsfeltet undersøgte endvidere en lang række gruber og stolpehuller, en stenlægning, og et parti af et større kulturlag. I gruben AB, beliggende lige syd for huset AK1, udgravedes en mængde lerkarskår, formentlig fra fladbundede kar med indadvunget mundingsrand, som dateres til vikingetid. Gruben er nedgravet i husets vægforløb, og derfor har de to anlæg ikke eksisteret samtidig. På baggrund af fundene antages det, at gruben er yngre end huset.

Ud fra den foretagne undersøgelse kan det ikke afgøres hvorvidt der blot har ligget et enkelt gårdsanlæg, eventuelt i flere faser, på stedet, eller en større, samlet bebyggelse.

Undersøgelsens baggrund:

Ved rekognoscering forud for anlægsarbejdet i forbindelse med nedgravning af en kloakledning mellem Stenskovens Renseanlæg og Holme Olstrup Renseanlæg v/ Holmegaard Kommune blev der påvist et afgrænset område med flintafslag, ildskørnet flint og sten, samt oldtidskeramik (jf. NÆM 1994:200-D).

Ved den efterfølgende prøvegravning den 7. juni 1994, som blev foretaget for midler bevilget af Holmegaard Kommune, fremkom der i en søgegrøft gennem området fortidige anlægsspor i form af stolpehuller.

I en stenbunke tæt ved pladsen fandtes et fragment af en drejekværn af granit. På baggrund af resultaterne af den orienterende undersøgelse skønnede museet det påkrævet at foretage en egentlig udgravning af lokaliteten. Holmegaard Kommune bevilgede midlerne hertil.

Topografi:

Pladsen ligger på den nordøstlige side af et mindre bakkedrag i let kuperet terræn sydvest for Holmegaard. Undergrunden i området er generelt meget leret.

Målesystem:

Som målesystem anvendtes et retvinklet koordinatsystem, med x-aksen mod sydøst og y-aksen mod nordøst. Koordinatsystemet blev ikke udlagt nøjagtig efter verdenshjørnerne, men således at y-aksen var parallel med linien, der oprindeligt angav midten af kloakledningen. Traceet blev dog forskudt en smule da landmålerne foretog den endelige opmåling.

Målesystemet blev indmålt i forhold til et stendige, beliggende umiddelbart nordvest for udgravningsfeltet (jf. NÆM 1994:120). På plantegningerne er endvidere angivet punkter, som markerer midten af det endelige tracee.

Som dagligt fixpunkt anvendtes toppen af et jernrør, afsat af landmålerne midt i stendiget, 15,4 meter nord for den endelige traceemidte. Fix = 0,77 m for alle aflæsninger. Nivellementerne på tegning 1-6 er indmålt og omregnet i forhold til et brønddæksel på den nordvestlige side af stendiget (se tegn. 8). Toppen af brønddækslet har kote 47.12.

Metode og forløb:

Lokaliteten er beliggende på matr. 1c af Holmegaard Hovedgård. Lodsejer er Christian D. Ivar Lassen, Upsalagade 4, 2100 København/ Holmegaards Godskontor, Holmegaardsvej 71, 4684 Holme Olstrup.

Bygherre for kloakledningen var Holmegaard kommune, Teknisk Forvaltning, Holmegaardsvej 4, fensmark, 4700 Næstved.

Entreprenør på anlægsarbejdet var Kurt Petersen A/S, "Kildevang", Fensmark, 4700 Næstved.

Deltagere i udgravningen var:

Cand.mag. Anne Bloch Jørgensen
Cand.phil. Niels Hartmann
Udgravningsassistent Jonas Christensen
Arkæologistuderende Hildegunn Borup
Skoleelev Julie Borup
Amatørarkæolog Bent Olsen
Museumsfotograf Jens Olsen

Daglig leder af undersøgelsen var Anne Bloch Jørgensen, ansvarlig leder var museumsleder Palle Birk Hansen, Næstved Museum.

Udgravningen fandt sted i perioden 16. – 29. juni 1994.

Forud for udgravningen afsatte Teknisk Forvaltning, Holmegaard Kommune, midten af traceet med landmålerstokke. Ved landmålernes efterfølgende nøjagtige afsætning af traceet viste det sig imidlertid, at det i første omgang var afsat med en for stor drejning mod sydøst og for langt mod syd. Af denne årsag var det nødvendigt at udvide undersøgelsen til de nu berørte arealer mod nord. Lokaliteten blev ikke totalt undersøgt, – det var blot muligt at udgrave de anlægsspor, som lå indenfor kloakledningstraceet, og som ville blive ødelagt af anlægsarbejdet.

Muldlaget i det ca. 1400 m² store felt blev afgravet indtil undergrundens overflade ved hjælp af en rendegraver med rabatskovl. Fladen blev derpå afrenset med skovl. Alle anlægsspor blev opmålt i målestok 1:50, snittet, nivelleret, beskrevet og tømt.

Udgravningfeltet, og enkelte udvalgte anlæg, blev fotograferet i både sort/hvid og dias. Alle genstandsfund blev indsamlet, nummereret efter fyldskiftet hvori de blev fundet, og medtaget til Næstved Museum.

Den stærke sol og den tørre sommer vanskeliggjorde i et vist omfang iagttagelsesforholdene og forværede udgravningsbetingelserne i den lerede undergrund.

Næstved Museum, den 18.01.1994

Anne Bloch Jørgensen

Anne Bloch Jørgensen
museumsinspektør

Jonas Christensen

Jonas Christensen
udgravningsassistent

Konstruktioner:

AK1: Hus.

Huset består af de tagbærende stolpehuller AD, AE, AF, AH, AJ, AL, fordelt på 3 sæt. Det er orienteret omtrent øst-vest.

Huset har ikke bevarede vægstolper, men man kan anslå den oprindelige længde til ca. 15 meter. Afstanden mellem de tagbærende stolpesæt er ca. 6 meter. Den indbyrdes afstand i de tagbærende stolpesæt er størst i det midterste sæt, nemlig 3 meter, hvorimod afstanden mellem de to sæt i husets ender er 2,5 meter. Dette betyder at huset har haft let buede langsider, et træk man finder hos huse fra yngre jernalder. Denne datering underbygges også af fund af lerkarskår fra de tagbærende stolpehuller. (tegn. 2 og 6, foto 1 - 6)

Anlægsbeskrivelse:

AA: Muldlag/overjord

AB: Grube.

Blev kun delvis afdækket og udgravet. Grubens sider var stejle og bunden var rundet. Dens tværmål var 3,20 m, dybde 0,57 m. Fylden i gruben bestod af homogent, mørk gråbrunt, humøst ler med en del spredte små trækulstumper samt spredte, nævestore sten. I gruben fandtes en mængde lerkarskår, herunder skår fra kar med indadsvunget rand, som dateres til yngre jernalder. Desuden fandtes en knusesten af kvartsit.

AC: Grube.

Gruben blev kun delvis afdækket og udgravet, den havde skrå sider og ujævn bund. Dens tværmål var 2,3 m og dybden var 0,4 m. Fylden i gruben bestod af gråt til lys gråbrunt, let humøst ler med spredt trækul. I gruben fandtes en tyknakket, sleben flintøkse fra yngre stenalder (B-økse).

AD: Stolpehul.

Cirkulært, med stejle til lodrette sider og flad bund. Diameter: 0,6 m, dybde: 0,39 m. Den homogene fyld bestod af mørk gråbrunt humøst ler med spredt trækul. I stolpehullet fandtes 16 små sideskår af jernalderkarakter. Stolpehullet tilhører huset AK1.

- AE: Stolpehul.
Cirkulært, med lodrette sider og flad bund. De øverste 10 cm af nedgravningen var dog skrå. Diameter: 0,85 m, dybde: 0,51 m. Fylden var homogen og bestod af gråbrunt til mørk gråbrunt humøst ler, med spredt trækul. I stolpehullet fandtes et sideskår og et bundskår, begge af jernalderkarakter. Tilhører huset AK1.
- AF: Stolpehul.
Cirkulært, med lodrette sider og flad bund. 0,6 m i diameter, og 0,5 m dybt. I midten af stolpehullet var et stolpeaftryk med en diameter på 0,33 m. Fylden i stolpeaftrykket bestod af mørk gråbrunt, humøst ler, med spredt trækul. Fylden i nedgravningen var lidt lysere idet den var blandet med gulbrunt undergrundsler. Tilhører huset AK1.
- AH: Stolpehul.
Aflangt, med lodrette sider og flad bund. Mål i fladen: 0,6 x 0,75 m, dybde: 0,55 m. I midten var et stolpeaftryk med en diameter på ca. 0,40 m, med mørk gråbrunt, humøst ler, og spredte trækulstumper. Fylden i nedgravningen var lidt lysere idet den var blandet med gulbrunt undergrundsler. I stolpehullet fandtes mange små sideskår, samt 2 randskår med let uadsvajet, lige afskåret rand, af yngre jernalder karakter. Midt i den øverste del af stolpeaftrykket lå en hovedstor, partielt ildskørnet sten. Tilhører huset AK1.
- AJ: Stolpehul.
Aflangt, lodrette sider og flad bund. Mål i fladen var 0,5 x 0,8 m, dybden var 0,49 m. I midten var et stolpeaftryk med en diameter på ca. 0,35 m, med mørk gråbrunt, humøst ler, og spredte trækulstumper. Fylden i nedgravningen var lidt lysere idet den var blandet med gulbrunt undergrundsler. I toppen af stolpeaftrykket var der 3 godt nævestore, ildskørnede sten. Tilhører huset AK1. (S/H foto 1-4)
- AL: Stolpehul.
Aflangt, med lodrette sider og flad bund. I den sydlige del var nedgravningen dog skrå i de øverste 7 cm. Mål i fladen: 0,7 x 0,85 m, dybde: 0,43 m. Fylden var gråbrunt til mørk gråbrunt, humøst ler med spredt trækul og spættet med gulbrunt undergrundsler. I toppen lå et par nævestore ildskørnede sten. I stolpehullet fandtes 3 små knoglefragmenter. Tilhører huset AK1.
- AM: Grube.
Lodrette sider og flad bund. Næsten rund i fladen, med en diameter på 2 - 2,2 m, og en dybde på 0,13 m. Sort og trækulsholdig fyld, spættet med grågult undergrundsler. Spredt i fylden var der større og mindre stykker ildskørnet flint. I gruben fandtes mange små sideskår af jernalderkarakter.

- AN: Grube.
Delvis afdækket og udgravet lille grube, med stejle sider og fladt afrundet bund. Tværmål: 1 m, dybde: 0,20 m. Fylden var lys gråbrunt, let humøst leret sand, med lidt spredt trækul.
- AO: Fyldskifte.
Aflangt, kun delvis afdækket og udgravet, fyldskifte. Flademål: 1 x 1,2 m, dybde: 0,11 m. Fylden var lys gråbrunt, let humøst leret sand, med lidt trækul og spredte nævestore sten.
- AP: Grube.
Aflang grube med stejle sider og flad bund. Målet i fladen var 2,6 x 1,4 m, dybden 0,25 m. Fylden var lys gråbrunt, let humøst leret sand, med lidt spredt trækul. I gruben blev der fundet 2 flintafslag.
- AR: Stolpehul/lille grube.
Stejle sider og flad bund. Mål: 0,6 m i diameter og 0,13 m dyb. Fylden var lys gråbrunt, let humøst leret sand, med lidt spredt trækul.
- AS: Grube.
Aflang grube med stejle sider og flad bund. Mål i fladen: 1,6 x 0,7 m, 0,25 – 0,3 m dyb. Det homogene fyld var gråbrunt, humøst, let leret sand, med spredt trækul.
- AT: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund, 0,6 m i diameter og 0,23 m dybt. Fylden var mørk gråbrunt, humøst, let sandet ler med spredt trækul. Mod bunden var stolpehullet spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AV: Grube.
Stejle sider og næsten flad bund. Mål i fladen: 4 x 1,8 m, dybde: 0,37 m. Fylden var lys gråbrunt, let humøst leret sand, med lidt spredt trækul og spredte nævestore sten. I østenden af gruben var en favnstor sten. I gruben fandtes 1 flintafslag.
- AAA: Stolpehul.
Stolpehul med ujævn bund, en diameter på 0,4 m og en dybde på 0,16 m. Fylden var lys gråbrunt til gråbrunt, let leret sand med spredt trækul.
- AAB: Stolpehul?
Flad bund, 0,8 m i diameter og 0,1 m dybt. Fylden var lys gråbrunt, leret sand med spredt trækul.
- AAC: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund. 0,4 m i diameter og 0,22 m dybt. Fylden bestod af gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAD: Stolpehul.
Stolpehul med flad bund, en diameter på 0,4 m og en dybde på 0,14 m. Fylden var gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.

- AAE: Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og flad bund. Diameter: 0,6 m, dybde: 0,15 m. Fylden var gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler. I stolpehullet blev fundet 1 sideskår af oldtidskarakter.
- AAF: Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og flad bund. Diameter: 0,7 m, dybde: 0,18 m. Fylden var gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAH: Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og flad bund. Diameter: 0,5 m, dybde: 0,11 m. Fylden var gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAJ: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund. 0,5 m i diameter og 0,11 m dybt. Fylden bestod af gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAL: Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og flad bund. Diameter: 0,6 m, dybde: 0,14 m. Fylden var gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAM: Grube.
Lille grube med flad bund. Flademål: 1 x 0,7 m, dybde: 0,11 m. Fylden var gråbrun til lys gråbrun, let humøst, sand med lidt spredt trækul og let spættet med undergrundsler.
- AAN: Grube.
Lille grube med flad bund. Mål i fladen: 0,75 x 0,6 m, dybde: 0,11 m. Fylden var gråbrun til lys gråbrun, let humøst, sand med lidt spredt trækul og let spættet med undergrundsler.
- AAO: Grube.
Lille grube med flad bund. Flademål: 0,75 x 0,85 m, dybde: 0,18 m. Fylden var gråbrun til lys gråbrun, let humøst, sand med lidt spredt trækul og let spættet med undergrundsler. I de nederste 5–7 cm var fylden mere sort og trækulsholdig.
- AAP: Grube.
Lille, aflang grube med flad bund. 0,95 x 0,5 m i fladen, og 0,18 m dybt. Fylden var gråbrun til lys gråbrun, let humøst, sand med lidt spredte trækul, spættet med spredte klumper af undergrundsler og grå til gråsorte, mere trækulsagtige pletter. I de nederste 5–7 cm var fylden mere sort og trækulsholdig.
- AAR: Drænledning.

- AAS: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund, 0,4 m i diameter og 0,26 m dybt. Fylden bestod af gråbrunt til mørk gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler. I stolpehullet blev der fundet 7 sideskår af jernalderkarakter.
- AAT: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund. 0,35 m i diameter og 0,17 m dybt. Fylden bestod af gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- AAV: Stolpehul.
Stejle sider og flad bund. 0,45 m i diameter og 0,35 m dybt. Fylden bestod af gråbrunt, sandet ler med spredt trækul, let spættet med gulbrunt undergrundsler.
- ABA: Kulturlag.
Diffust, delvis afgrænset kulturlag, kun partielt udgravet. Flademål: ca. 10 x 11 m, og ca. 0,4 m dybt. Fylden var gråbrun, humøst, leret sand med lidt spredt trækul.
- ABB: Stenlægning.
Nævestore ildskørnede sten, der er lagt i et enkelt lag. Stenlægningen er ca. 2,2 x 1,5 m i fladen, og ca. 10 cm tykt. Under stenlægningen lå kulturlaget ABA, som var yderligere ca. 30 cm tykt. I stenlægningen fandtes 1 flintafslag.
- ABC: Grube.
Delvis afgrænset grube med stejle sider og flad bund. Ca. 2 x 2 m i fladen, og 0,2 m dyb. Fylden var gråbrun, humøst sand med spredt trækul og spættet med undergrundsler.
- ABD: Stolpehul.
Aflangt stolpehul med stejle sider og fladt afrundet bund. Mål i fladen: 0,5 x 0,7 m, dybde: 0,2 m. Fylden var gråbrun til lys gråbrun, let humøst leret sand med lidt spredt trækul.
- ABE: Drænledning.
- ABF: Grube.
Aflang grube med stejle sider og let ujævn bund, 3,4 x 1,4 m i fladen, og 0,3 m dyb. Fylden var af gråt trækulsholdt ler, let spættet med undergrundsler.
- ABH: Grube.
Stejle sider og let ujævn bund, 1,4 x 1,05 m i fladen, og 0,21 m dyb. Fylden var af gråt trækulsholdt ler, let spættet med undergrundsler og indeholdende enkelte, spredte ildskørnede sten.
- ABJ: Grube.
Lille fladbundet grube, 0,75 x 0,55 i fladen og 0,12 m dyb. Fylden var gråbrunt, humøst ler med lidt spredt trækul.

- ABL: Grube.
Grube med stejle sider og let ujævn bund. 1,85 x 1,4 m i fladen, og 0,26 m dyb. Fylden var af gråt trækulsholdigt ler, let spættet med undergrundsler. I fylden fandtes 3 sideskår af oldtidskarakter.
- ABM: Grube.
Næsten lodrette sider og flad bund, 0,9 m i diameter og 0,28 m dyb. Det meget homogene fyld bestod af mørk gråt til gråbrunt, humøst ler med lidt spredt trækul. I gruben fandtes 10 små klumper brændt lerklining.
- ABN: Grube.
Delvis afdækket grube med stejle sider og afrundet bund. Mål i fladen: 1 m x 0,4 m, dybde: 0,19 m. Fylden var gråt til gråbrunt, let humøst ler med lidt spredt trækul.
- ABO: Grube/stolpehul.
Lille grube eller stolpehul med stejle sider og afrundet bund. Diameter: 0,7 m, dybde: 0,2 m. Fylden var mørk gråbrun, humøst ler med spredt trækul og let spættet med undergrundsler. I fylden fandtes flere små klumper brændt lerklining.
- ABP: Fyldskifte.
Aflangt fyldskifte med stejle sider og flad bund, 1,9 m x 0,6 m i fladen og 0,17 m dyb. Fylden var gråt til lys gråbrunt, let humøst, leret sand.
- ABR: Fyldskifte.
Fyldskifte med stejle sider og flad bund, 1,7 m x 0,85 m i fladen og 0,21 m dyb. Fylden var gråt til lys gråbrunt, let humøst, leret sand.
- ABS: Stolpehul.
Stolpehul med stejle sider og flad bund, en diameter på 0,5 m og en dybde på 0,16 m. Fylden var gråbrunt, humøst ler med spredt trækul.
- ABT: Stolpehul.
Delvis afdækket tagbærende stolpehul med lodrette sider og flad bund. Diameter: 0,5 m, dybde: 0,38 m. Fylden var mørk gråt til gråbrunt humøst ler med spredt trækul.
- ABV: Stolpehul.
Lodrette sider og fladt afrundet bund. Diameter: 0,65 m, dybde: 0,25 m. Fylden var gråbrunt, humøst ler med spredt trækul.
- ACA: Fyldskifte.
Aflangt fyldskifte med stejle sider og flad bund, 1,85 m x 0,55 m i fladen. Fylden var gråt til lys gråbrunt, let humøst, leret sand.
- ACB: Grube.
Lille grube med en diameter på 0,85 m og en dybde på 0,17 m. Fylden i gruben bestod af gråt til lys gråbrunt, let humøst ler med spredt trækul.
- ACC: Grube.
Delvis afdækket fladbundet grube, med en diameter på ca. 1,25 m og en dybde på 0,11 m. Fylden bestod af mørk gråt til gråbrunt, humøst ler med spredt trækul. Mod bunden var den let spættet med undergrundsler.
- ACD: Drænledning.

ACE: Grube.

Aflang grube med skrå sider og ujævn bund. Den var 2,45 m x 0,45 m og dybden var 0,4 m. Fylden i gruben bestod af gråt til lys gråbrunt, let humøst ler med spredt trækul.

Fundliste:

- AB: 1 knusesten af kvartsit; mange sideskår og flere randskår med lige afskåret og indadbøjet rand, samt et side/bundskår med flad bund. Der er formentlig tale om fladbundede kar med indadvunget mundingsrand, som dateres til yngre jernalder (vikingetid).
- AC: Tyknakket økse (B-økse) med afsprængt æg. Øksen er sleben på de to bredder, og partielt slebet på den ene smalside.
- AD: 16 små sideskår af jernalderkarakter.
- AH: Mange små sideskår af oldtidskarakter, samt 2 randskår med let udadsvajet, lige afskåret rand.
- AL: 3 små knoglefragmenter.
- AM: Mange små sideskår af jernalderkarakter.
- AP: 2 flintafslag.
- AV: 1 flintafslag.
- AAE: 1 sideskår af oldtidskarakter.
- AAS: 7 sideskår af jernalderkarakter.
- ABB: 1 flintafslag.
- ABL: 3 sideskår af oldtidskarakter.
- ABM: 10 små klumper brændt lerklining.
- ABO: Flere små klumper brændt lerklining.

Fotoliste:

S/H foto:

94:06:07

- Foto 2: Stolpehullet AJ, fra huset AK1, set fra sydøst.
- Foto 3: Stolpehullet AJ, fra huset AK1, set fra sydøst.
- Foto 5: Stolpehullet AJ, fra huset AK1, set fra sydøst.
- Foto 6: Stolpehullet AJ, fra huset AK1, set fra sydøst.
- Foto 8: Huset AK1 set fra sydøst.
- Foto 9: Huset AK1 set fra sydøst.
- Foto 11: Oversigtsbillede set fra nord.
- Foto 12: Oversigtsbillede set fra syd.

Dias:

Der blev taget dias af samme motiver som S/H.

Tegningsliste:

- Tegn. 1: Plantegning i 1:50 fra området 85-104 x, 100-114 y.
- Tegn. 2: Plantegning i 1:50 fra området 104-124 x, 100-114 y.
- Tegn. 3: Plantegning i 1:50 fra området 124-144 x, 100-114 y.
- Tegn. 4: Plantegning i 1:50 fra området 144-164 x, 100-114 y.
- Tegn. 5: Plantegning i 1:50 fra området 164-183 x, 100-110 y.
- Tegn. 6: Plantegning i 1:50 fra området 183-190 x, 100-110 y.
- Tegn. 7: Oversigtsplan i 1:280.
- Tegn. 8: Oversigtsplan i 1:1000 med angivelse af udgravningsfelt, kloaktræce og kloakdækse/fixpunkt.

Koteliste:

Daglig fixpunkt: Jernrør i stendige, aflæsning: 0,77 m, indmålt i forhold til brønddæksel på nordvestlige side af stendiget. Toppen af brønddækslet har kote 47.12

Tegn. 1

1.	47.12 m	9.	47.32 m
2.	47.22 m	10.	46.76 m
3.	47.20 m	11.	46.65 m
4.	46.91 m	12.	46.78 m
5.	47.38 m	13.	47.04 m
6.	47.22 m	14.	46.59 m
7.	47.24 m	15.	46.56 m
8.	47.02 m	16.	46.63 m

Tegn. 2

1.	47.28 m	27.	46.54 m
2.	47.13 m	28.	47.09 m
3.	47.03 m	29.	46.65 m
4.	47.28 m	30.	47.08 m
5.	47.18 m	31.	46.52 m
6.	47.29 m	32.	46.78 m
7.	47.15 m	33.	46.48 m
8.	47.26 m	34.	46.70 m
9.	46.99 m	35.	46.46 m
10.	46.97 m	36.	46.50 m
11.	47.15 m	37.	46.47 m
12.	47.11 m	40.	46.86 m
13.	46.99 m	41.	46.47 m
14.	46,75 m	42.	46.60 m
15.	46.98 m	43.	46.45 m
16.	46.65 m	44.	46.59 m
17.	46.61 m	45.	46.53 m
18.	46.98 m	46.	47.03 m
19.	46.51 m	47.	46.54 m
20.	47.02 m	48.	46.71 m
21.	46.52 m	49.	46.60 m
22.	46.67 m	50.	47.09 m
23.	46.51 m	51.	46.57 m
24.	46.62 m	52.	46.55 m
25.	46.45 m	53.	47.12 m
26.	46.63 m	54.	46.52 m

Tegn. 3

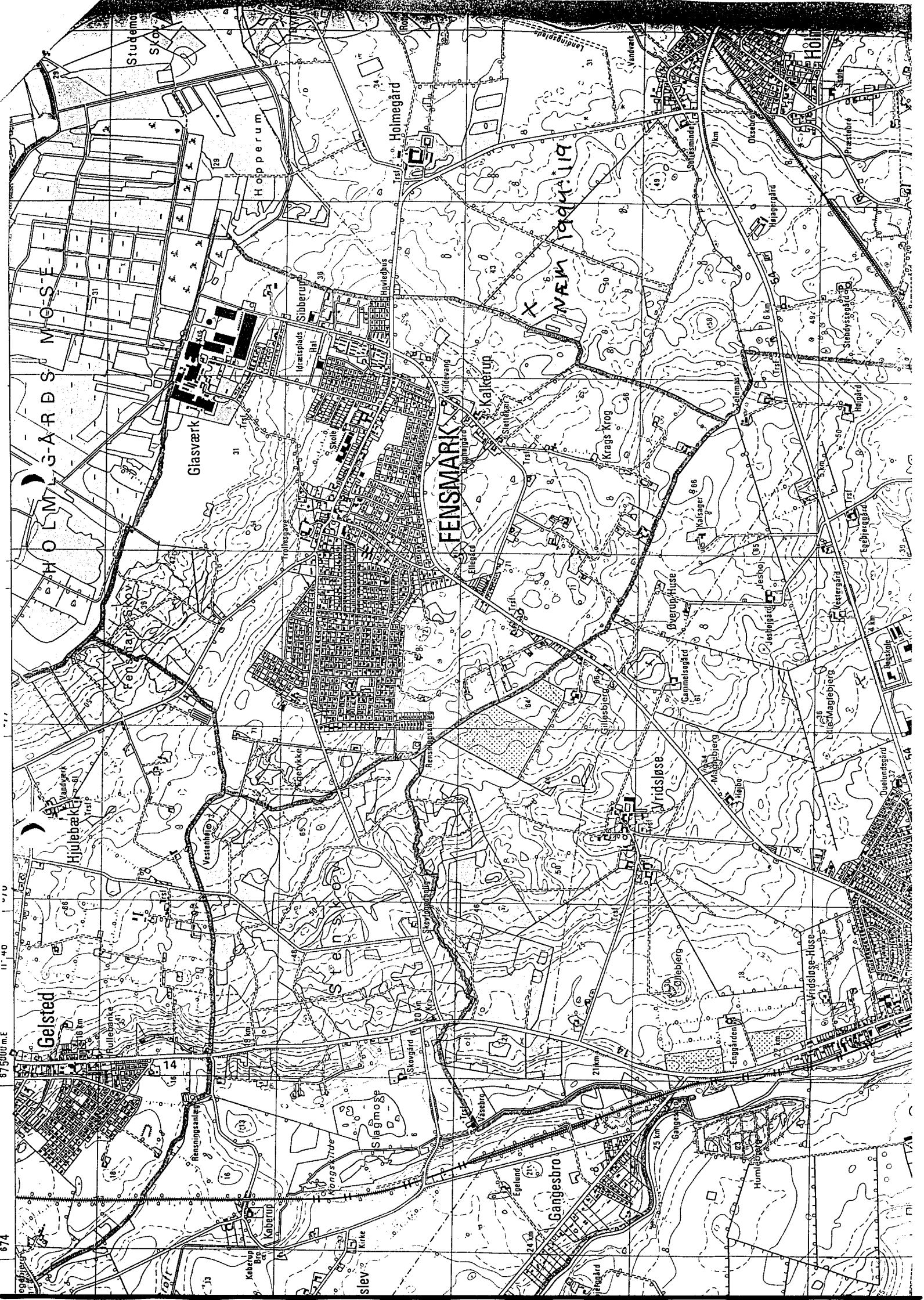
1.	47.17 m	21.	46.48 m
2.	47.16 m	22.	46.82 m
3.	47.17 m	23.	46.34 m
4.	47.37 m	24.	46.70 m
5.	47.00 m	25.	46.91 m
6.	47.20 m	26.	46.68 m
7.	46.98 m	27.	46.94 m
8.	46.74 m	28.	46.71 m
9.	46.95 m	29.	46.99 m
10.	46.73 m	30.	46.66 m
11.	47.12 m	31.	46.65 m
12.	46.72 m	32.	46.77 m
13.	47.09 m	33.	46.66 m
14.	46.64 m	34.	46.85 m
15.	46.80 m	35.	46.64 m
16.	47.10 m	36.	46.84 m
17.	46.79 m	37.	46.63 m
18.	47.00 m	38.	47.01 m
19.	46.74 m	39.	46.66 m
20.	46.90 m	40.	46.91 m

Tegn. 4

1.	47.25 m	9.	46.62 m
2.	46.61 m	10.	47.02 m
3.	47.03 m	11.	46.69 m
4.	47.20 m	12.	46.86 m
5.	46.74 m	13.	47.06 m
6.	46.74 m	14.	46.07 m
7.	46.92 m	15.	46.69 m
8.	46.33 m	16.	46.80 m

Tegn. 5 + 6

1.	47.13 m	7.	46.93 m
2.	47.06 m	8.	46.80 m
3.	46.91 m	9.	47.06 m
4.	46.90 m	10.	46.61 m
5.	46.92 m	11.	45.95 m
6.	46.06 m		

87,5000 m.E
11° 40'

HOLM GARDS MOSE

Studemose

Glasværk

Hopperum

Hjulebæk

Gelsted

Stenså

Sjøgøse

Gangesbro

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

Holmegård

Fensmark

Kalketurp

Vridsløse

Gangesbro

Vridsløse

Vridsløse-Huse

Humlebjerg

Humlebjerg

Humlebjerg

X NAM 1991:19